

OVER ALTERNATIEVEN

In de afgelopen maanden heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zich in een aantal uitspraken uitgelaten over alternatievenonderzoek. Een goede reden om daar in deze rubriek een kort overzicht van te geven.

Gijs Hoevenaars

Het alternatievenonderzoek hoort tot de kern van de m.e.r.-procedure. Daarmee komen milieugevolgen van een activiteit beter in beeld en kunnen milieuvriendelijker opties worden overwogen. Vaak is er discussie over de vraag in hoeverre alternatieven moeten worden aangemerkt als 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatief' die in een MER moeten worden beschreven.

In een zaak over het bestemmingsplan dat voorziet in de mogelijkheid om het voetbalstadion van Fortuna Sittard en de omgeving daarvan ook voor andere doeleinden te gebruiken, zagen appellanten graag de beschrijving van een alternatief in het MER, waarbij de vestiging van gevoelige functies zoals onderwijs werd uitgesloten. Omdat onderwijs een wezenlijk onderdeel van het plan vormt, kan uitsluiting ervan volgens de Afdeling niet worden beschouwd als een redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatief.

Locatiealternatieven

Volgens de Afdeling kan een MER voor meerdere plannen en besluiten en door meerdere bevoegde gezagsinstanties zijn opgesteld. In dit geval ging het om een MER voor zowel een streekplanherziening als een bestemmingsplan dat voorziet in de ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein in de Hoeksche Waard. Daarin zijn de effecten van een nieuw bedrijventerrein van 20, 60, 120 en 180 ha in beeld gebracht en zijn alternatieven beschreven voor de locatie van een bedrijventerrein van 180 ha. In het kader van een eerder vrijwillig MER voor het structuurplan zijn locatiealternatieven voor een bedrijventerrein van 60 ha onderzocht en afgekaart. Volgens de Afdeling hoeven deze alternatieven in het officiële MER niet opnieuw te worden onderzocht, zeker niet nu na het vrijwillig MER een formeel besluit (het structuurplan) is gevolgd waarin een locatiekeuze voor het regionale bedrijventerrein van 60 ha is vastgelegd. De gemeenteraad heeft zich bij die locatiekeuze aangesloten, en de vaststelling van het bestemmingsplan gebaseerd op het vrijwillige MER. Appellanten

hebben niet aannemelijk gemaakt dat een geschiktere locatie voorhanden is.

Maar wat nu als er geen redelijkerwijs in beschouwing te nemen locatiealternatieven zijn? Dat was het geval bij het MER voor Bestemmingsplan Westergouwe. In een zogenoemde Startnotitie m.e.r. zijn wel degelijk alternatieve locaties onderzocht. Deze bleken echter allemaal niet geschikt als woningbouwlocatie. Volgens de Afdeling volstond in dit geval een inrichtings-MER, omdat voldoende was onderbouwd waarom geen sprake is van redelijkerwijs in beschouwing te nemen locatiealternatieven.

Opvallend is dat de alternatieven hier al voorafgaand aan het eigenlijke MER, in de startnotitie, werden onderzocht. Op dezelfde dag in een zaak over Bestemmingsplan Perkpolder stelt de Afdeling dat alternatieven in beginsel in het kader van het MER aan de orde dienen te komen. Daarna moet het bevoegd gezag een door belanghebbenden voorgedragen alternatief alleen bij ernstige bezwaren tegen het plan betrekken en er nader onderzoek naar verrichten. Daarvan was hier geen sprake.

Alternatieven en besluit

Zowel de weefvlakken en geluidsschermen op de A73, als de inrichting van het knooppunt A73-RW74 zijn uiteindelijk anders vormgegeven dan in het MER over dit project was voorzien. De Afdeling overweegt dat een MER zelf niet een besluit voor een project inhoudt. Een MER wordt opgesteld om voldoende milieu-informatie te verzamelen om tot besluitvorming over een project over te gaan. De in het MER beschreven uitvoeringsalternatieven hoeven dan ook niet volledig overeen te komen met de in de besluitvorming over dat project gemaakte uitvoeringskeuze. Volgens de Afdeling betreft het hier geen ingrijpende aanpassingen waardoor het opgestelde MER niet meer als basis voor de besluitvorming kan worden gebruikt. Bovendien is in aanvulling op het MER onderzoek gedaan naar de milieueffecten van deze aanpassingen.

Crisis- en herstelwet

De Afdeling laat zich regelmatig uit over alternatievenonderzoek buiten m.e.r. In het geval van het Tracébesluit A4 Delft-Schiedam heeft dat te maken met de Crisis- en herstelwet. Artikel 1.11 stelt voor bepaalde projecten op Bijlage II bij die wet, de verplichting om alternatieven te beschrijven in het MER buiten werking. Ook de aanleg van de A4 Delft-Schiedam is in deze bijlage opgenomen. Het genoemde artikel regelt volgens de Afdeling uitsluitend dat geen wettelijke plicht bestaat om alternatieven in het MER te beschrijven. Dit laat onverlet dat alternatieven moeten worden beschouwd in het kader van een zorgvuldige voorbereiding en een deugdelijke motivering van het tracébesluit. In dit geval zijn drie alternatieven beschreven, die echter de verkeersproblemen in beperkte mate oplossen.

Behandelde uitspraken

- ABRvS 27 april 2011, zaaknr. 200907712/1/R3, Bestemmingsplan Fortuna Sittard
- ABRvS 27 april 2011, zaaknr. 201008134/1/M2, Tracébesluit Rijksweg 74
- ABRvS 22 juni 2011, nr. 200905028/1/M3, Regionaal bedrijventerrein Hoeksche Waard
- ABRvS 29 juni 2011, nr. 200905117/1/R1, Bestemmingsplan Westergouwe
- ABRvS 29 juni 2011, zaaknr. 200905914/1/R2, Bestemmingsplan Perkpolder
- ABRvS 6 juli 2011, zaaknr. 201009980/1/M2, Tracébesluit A4 Delft-Schiedam

Mr.dr.s. Gijs Hoevenaars, werkzaam bij de Commissie voor de m.e.r., schreef deze bijdrage op persoonlijke titel. Zie voor samenvattingen van en annotaties bij relevante m.e.r.-uitspraken ook www.commissiemer.nl.